

Sygn. akt II Cz 1575/12

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2012 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Bożena Badenio - Gregrowicz (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2012 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. G.

przeciwko (...) Bankowi (...) Spółce Akcyjnej w W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 22 czerwca 2012 r., sygn. akt I C 812/12

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt II Cz 1575/12

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2012 r., Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim Wydział I Cywilny, oddalił wniosek S. G. o zwolnienie go z kosztów sądowych oraz oddalił wniosek S. G. o przyznanie mu pełnomocnika z urzędu

W uzasadnieniu Sąd I instancji wskazał, iż wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych i przyznanie pełnomocnika z urzędu nie zasługiwał na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy podniósł, iż wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych jest zasadny wtedy, gdy po pierwsze, istnieje konieczność uiszczenia kosztów sądowych oraz po drugie, uiszczenie tych kosztów nie będzie możliwe bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla wnioskodawcy i jego rodziny. Zdaniem Sądu I instancji w przedmiotowej sprawie powstała wprawdzie przesłanka w postaci obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, gdyż wnioskodawca jest zobowiązany do poniesienia opłaty od pozwu w kwocie 917 zł, jednakże nie została spełniona druga przesłanka.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż obowiązek wykazania zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych ciąży na osobie, która go składa. Tymczasem w ocenie Sądu z oświadczenia wnioskodawcy o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania nie można wywnioskować w sposób pewny, że nie jest on w stanie uczestniczyć w kosztach wszczętego przez siebie postępowania. Sąd zauważył, iż w przedłożonym oświadczeniu oraz dostarczonych dokumentach wnioskodawca wykazał jedynie część swoich wydatków tj. dotyczących kosztów utrzymania mieszkania, pomijając wysokość wydatków na żywność, leki (wskazywał, że on i jego żona są osobami schorowanymi) i inne bieżące potrzeby. Według Sądu I instancji, wykazane dochody w żaden sposób nie pokrywałyby przedstawionych wydatków, a zatem prawdopodobnym jest, że powód uzyskuje inne dochody, korzysta z oszczędności lub pomocy osób trzecich, co musi stanowić znaczny procent wydatków wnioskodawcy. Sąd Rejonowy uznał zatem, iż w obecnej chwili

oświadczenie wnioskodawcy jest niepełne i fragmentaryczne, wobec czego można było powziąć przekonanie, że jest ono nierzetelne i nie pozwala w żadnym stopniu na pełną weryfikację faktycznej sytuacji majątkowej S. G..

Sąd I instancji stwierdził, iż nie przesądzając o faktycznych możliwościach finansowych wnioskodawcy, których nie udało się w sposób niewątpliwy ustalić, należało podkreślić, że specyfika niniejszej sprawy i fakt, że to wnioskodawca decydował o tym, czy i kiedy pozew zostanie złożony, dawał możliwość wcześniejszego zaoszczędzenia i zgromadzenia odpowiedniej kwoty pieniężnej celem uiszczenia opłaty sądowej, zwłaszcza gdy zawierał on umowy pożyczek na olbrzymie kwoty, a pieniądze te - jak twierdzi - przekazywał J. N..

Sąd nadmienił, iż zgodnie z obowiązującym orzecnictwem strona inicjująca postępowanie, winna była, wnosząc pozew, liczyć się z koniecznością poniesienia stosownych kosztów sądowych i gromadzić środki na ten cel, nie zaś zakładać niejako z góry, iż zostanie od tego obowiązku zwolniona.

Odnosnie kwestii przyznania pełnomocnika z urzędu, Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, iż zgodnie z art. 117 § 2 k.p.c., wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest zasadny, gdy sąd uzna, że strona nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Zdaniem Sądu przesłanka taka nie występuje, gdyż powód nie wykazał, że takowych kosztów nie jest w stanie ponieść. Sąd I instancji dodał, iż nie została spełniona również inna przesłanka pozwalająca uwzględnić wniosek, gdyż nie sposób stwierdzić, że w przypadku powoda udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie jest potrzebny.

Sąd Rejonowy wskazał, iż sam brak wykształcenia nie stanowi podstawy do uwzględnienia wniosku o przyznanie pełnomocnika z urzędu. Sąd I instancji dodał, iż udział zawodowego pełnomocnika sąd uznaje za potrzebny z uwagi na okoliczności dotyczące bądź to charakteru konkretnej sprawy, bądź to osoby, która o udzielenie takowej pomocy prawnej występuje.

W ocenie Sądu Rejonowego potrzeba ustanowienia przez Sąd pełnomocnika powoda nie występuje, gdyż powód adekwatnie do przedmiotu sprawy i jasno przedstawił swoje stanowisko. Ponadto Sąd zauważył, iż przedmiotowa sprawa - mimo odmiennego wrażenia powoda - nie ma skomplikowanego prawnie ani faktycznie charakteru, zaś powód jak wynika z jego dotychczasowych pism ma na tyle dobrze rozwinięte umiejętności komunikacji i logicznego rozumowania, iż bez pomocy osób trzecich jest w stanie postępując adekwatnie do pouczeń jakich Sąd ma obowiązek udzielać stronom postępowania, wykazywać swoje stanowisko w sprawie. Sąd I instancji nadmienił przy tym, iż strona nie ma obowiązku wskazywania na konkretne przepisy prawa, gdyż Sąd rozstrzyga każdą sprawę na podstawie wszystkich przepisów prawa biorąc za podstawę jedynie stan faktyczny wykazany przez strony postępowania.

Sąd Rejonowy podkreślił przy tym, iż po pierwsze ustanowienie pomocy prawnej z urzędu nie jest gwarancją powodzenia dla strony procesu, zaś po drugie udzielenie pomocy prawnej z urzędu zarezerwowane jest wyłącznie dla osób, które w związku ułomnościami ciała lub nieporadnością w prowadzeniu procesu nie mogą same zapewnić należytej obrony ich praw. Pozwany zaś zdaje się być osobą mającą dobrą orientację w otaczającej go rzeczywistości i nie cierpi na żadne choroby, które uniemożliwiłyby mu podjęcie obrony w procesie.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód, który zaskarżył postanowienie w całości i wniósł o jego zmianę poprzez zwolnienie go od kosztów sądowych i przyznanie mu pełnomocnika z urzędu.

W uzasadnieniu skarżący stwierdził, iż po uiszczeniu opłat brakuje jemu oraz jego żonie środków na zakup leków, w związku z czym nie jest w stanie ich nabyć co prowadzi do pogorszenia się stanu zdrowia jego oraz jego żony.

Jednocześnie skarżący podniósł, iż do pisania pism wykorzystywał posiadane przez siebie wzory.

W związku z powyższym skarżący uznał, iż jego zażalenie jest konieczne i uzasadnione.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji prawidłowo oddalił wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych i przyznanie pełnomocnika z urzędu.

Zgodnie z przepisem art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. (j.t. Dz. U. 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że instytucja zwolnienia od kosztów przewidziana w w/w ustawie, jest instytucją szczególną, mającą zastosowanie wyłącznie w uzasadnionych przypadkach. Natomiast ocena danego przypadku powinna być dokonywana szeroko, na przestrzeni okresu od co najmniej powstania wierzytelności lub zobowiązania. Nadto ustalając warunki finansowe strony należy mieć na względzie także wysokość należnej opłaty i zważyć, czy w okolicznościach konkretnej sprawy nie będzie ona stanowiła faktycznej bariery w uzyskaniu przez stronę ochrony jej praw.

Warunkiem koniecznym do uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych jest nie tylko złożenie przez ubiegającego się o zwolnienie oświadczenia, że nie jest on w stanie ich ponieść bez uszczerbku koniecznego utrzymania dla siebie i rodziny wraz z dokładnymi danymi o stanie rodzinnym, majątku i dochodach, ale także przedstawienie w związku z zarządnym w trybie art. 109 ust. 1 przywołanej już wyżej ustawy dochodzeniem w celu ustalenia rzeczywistego stanu majątkowego wnioskującego, wiarygodnych i wyczerpujących dowodów na okoliczność tego, że nie posiada odpowiednich środków, jak również, że nie był i nie będzie w stanie ich zgromadzić.

Zwolnienie całkowite od kosztów, którego domaga się powód zostało przez ustawodawcę przewidziane dla szczególnych wypadków i przeznaczone jest dla osób, które nie posiadają koniecznych na ten cel środków, nie były w stanie ich zgromadzić oraz brak podstaw do przyjęcia, że zdołają je uzyskać w najbliższej przyszłości. Zasadą w postępowaniu cywilnym jest osobiste ponoszenie przez strony kosztów procesu. Zwolnienie jest wyjątkiem od tej zasady, który może mieć miejsce jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych w swej istocie stanowi pomoc państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny.

Pozwany domagając się zwolnienia od kosztów sądowych przedłożył stosowne oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. W treści tego oświadczenia wskazał na źródła utrzymania i wysokość osiąganych dochodów oraz podał wysokość miesięcznych wydatków ponoszonych w gospodarstwie domowym.

Z oświadczenia majątkowego wynika, iż powód prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z żoną i osiąga łączny dochód w kwocie 1.964,57 zł z tytułu swojej emerytury oraz renty żony. Deklarowana kwota wydatków to 1.906,01 zł i składają się na nią spłata debetu, raty dwóch pożyczek, opłata za mieszkanie oraz energię elektryczną.

Wskazać jednakże należy, iż deklarowane wydatki skarżącego nie zawierają kosztów żywienia, środków czystości, ubrań itp. Z powyższego wynika zatem, iż na te wydatki skarżącemu pozostaje kwota 58,56 zł. W ocenie Sądu Odwoławczego, nie jest możliwe zaspokojenie potrzeb w zakresie żywienia za kwotę 47 zł miesięcznie, wobec czego należało przyjąć, iż skarżący osiąga dodatkowe dochody, których nie wskazał w oświadczeniu a co za tym idzie nie sposób uznać tego oświadczenia za rzetelne i zgodne z prawdą. Na uwagę zasługuje przy tym okoliczność, iż skarżący zarówno w oświadczeniu majątkowym jak i zażaleniu nie wskazał, iż korzysta z pomocy osób trzecich.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, iż nie jest dopuszczalne, aby udzielać zwolnienia od kosztów osobom, które nie wykazały w sposób przekonujący, iż nie stać ich na ponoszenie kosztów postępowania, a zwłaszcza tym, co do których istnieje uzasadniona obawa, iż uzyskują dochody, których nie wskazały w oświadczeniu. Sąd Odwoławczy dodaje, iż skarżący nie wykazał również, iż konieczne było wniesienie pozwu bez podjęcia choćby próby poczynienia jakichkolwiek oszczędności na poczet opłaty od wniosku. Sąd II instancji zwraca uwagę, iż niedopuszczalne jest zaś

wnoszenie spraw do Sądu z góry zakładając przyznanie stronie zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych, bez najmniejszej próby zgromadzenia koniecznych środków na ten cel.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji prawidłowo również oddalił wniosek o ustanowienie na rzecz powoda pełnomocnika z urzędu.

Stosownie do treści art. 117 § 5 k.p.c., sąd uwzględni wniosek strony o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

Zdaniem Sądu II instancji, taka okoliczność nie zachodzi w przedmiotowej sprawie. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż sporna sprawa nie zalicza się do skomplikowanych. Ponadto na uwagę zasługuje okoliczność, iż skarżący, mimo braku wykształcenia prawniczego formułuje swoje pisma logicznie i zrozumiale. Dodać należy, iż skarżący nie musi posługiwać się skomplikowaną terminologią czy też powoływać się na konkretne przepisy prawa, lecz wystarczające jest przedstawienie odpowiednich dowodów w postaci dokumentów czy też zeznań świadków.

Z akt sprawy nie wynika, ani też sam skarżący nie podniosła takiej okoliczności, że pisma sporządza mu inna osoba. Nie zmienia to faktu, iż jak już wyżej wskazano skarżący formułuje pisma i wnioski w sposób logiczny i zrozumiały wobec czego brak jest podstaw do przyznania mu na tym etapie postępowania pełnomocnika z urzędu.

Poza tym Sąd Odwoławczy zwraca uwagę, iż bez znaczenia jest podnoszona przez skarżącego okoliczność, iż przy sporządzaniu pism korzysta on z wzorów, gdyż w żaden sposób nie świadczy ona o tym, że skarżący nie jest w stanie samodzielnie prowadzić przedmiotowego postępowania. W szczególności należy zauważyć, iż treść wnoszonych pism w żadnym razie nie wskazuje na to, by osoba je sporządzająca miała trudności z formułowaniem myśli i spostrzeżeń.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c., w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować i zakreślić,
2. odpisy postanowienia doręczyć stronom,
3. zwrócić akta Sądowi Rejonowemu.